

Jaarrapportage
Duurzaamheidsprogramma 2020-2021

DUURZAAM OP WEG IN GEMEENTE NIJKERK

Inhoud

Samenvatting.....	3
Energieverbruik	5
Duurzame energie	11
Woningen transitiegereed.....	13
Stand van zaken projecten	14
Bijlage 1: Transitiegereede woningen	21
Bijlage 2: Databronnen	26

Samenvatting

Gemeente Nijkerk heeft de ambitie om energieneutraal te worden. Om dit te bereiken gaan we enerzijds veel energie besparen en anderzijds de benodigde energie duurzaam opwekken. De weg hiernaartoe wordt op grote lijnen beschreven in de Routekaart Nijkerk Energieneutraal 2050 (vastgesteld in juni 2019), met daaraan gekoppeld een aantal doelstellingen. In deze rapportage beschrijven we waar we staan ten aanzien van de doelstellingen die zijn gesteld voor 2023, met als peiljaar 2020. Daarnaast beschrijven we de stappen die in 2020 gezet zijn in het kader van het Uitvoeringsprogramma Nijkerk Energieneutraal 2020-2023, dat door het college is vastgesteld in mei 2020.

Samenvattend kunnen we zeggen dat het Uitvoeringsprogramma Nijkerk Energieneutraal het afgelopen jaar goed uit de startblokken is gekomen. Op veel verschillende plekken wordt samen met onze inwoners gewerkt aan het duurzamer maken van onze gemeente. Zowel binnen als buiten de organisatie komen de duurzaamheidsdoelen op steeds meer beleidsterreinen terug en worden de eerste resultaten zichtbaar.

Tabel 1 geeft in een stoplichtmodel de resultaten weer die in deze rapportage zijn uitgewerkt voor wat betreft de doelstellingen:

	Doelstelling voor 2023 nog niet behaald, en we gaan hem ook niet halen
	Doelstelling nu nog niet behaald, onduidelijk of we het in 2023 gaan halen
	Doelstelling voor 2023 al wel behaald of wordt in 2023 behaald
	Nog niet bekend

Thema	Onderwerp	Resultaat
<i>Duurzame opwek</i>	Algemeen	
	Zonnepanelen op gebouwen	
	Zonnevelden	
	Wind	
<i>Energieverbruik</i>	Energiebesparing	
	Energiebesparing mobiliteit	
<i>Transitiegereed</i>	Woningen transitiegereed	

Tabel 1 Jaarrapportage in één oogopslag

Tabel 2 geeft de resultaten weer die in deze rapportage zijn uitgewerkt voor wat betreft de projecten:

	Project nog niet opgestart
	Project loopt
	Project is afgerond
	Project wordt later of op andere manier ingevuld

Thema	Project	Resultaat
<i>Energiebesparing in de gebouwde omgeving</i>	Energieloket	
	Energetisch renoveren	

	Prestatie-afspraken	
	Handhaving Energiebesparingsplicht	
	Energieke Regio	
	Gemeentelijk vastgoed label B	
	Nieuw: RREW	
	Nieuw: Kenniskring VvE's	
<i>Duurzame warmte en gassen</i>	Transitievisie Warmte	
	Eerste wijken transitiegereed	
	Restwarmte bedrijven	
<i>Duurzame opwek</i>	Beleidskader zon op land	
	Beleidskader wind	
	Duurzame opwek A28	
<i>Communicatie en participatie</i>	Mensen met een smalle beurs	
	Lokale ateliers	
	Duurzaamheidslening	
<i>Duurzame mobiliteit</i>	Laadpalen in de openbare ruimte	
	Laadpalen bij parkeerlocaties	
	Waterstof tankstation	
	Uitbreiden fietsnetwerk	
	Gemeentelijk wagenpark elektrificeren	
<i>Circulaire economie</i>	Beleidskader circulaire economie	
	Deelname Living Labs	
	Duurzame bedrijventerreinen	
	Tegengaan voedselverspilling	

Tabel 2 Projecten in één oogopslag

Monitoring in ontwikkeling

De getallen uit de Routekaart zijn grotendeels gebaseerd op modelberekeningen. In deze jaarrapportage kiezen we zoveel mogelijk voor monitoring aan de hand van daadwerkelijk gemeten en beschikbare data. Op onderdelen geeft dat een ander beeld dan in de Routekaart. Per onderdeel wordt zo goed mogelijk aangegeven wat we wel en (nog) niet weten. Soms zijn harde data (nog) niet aanwezig en moeten we het doen met inschattingen. Daarnaast zijn verschillende datasets nog in ontwikkeling en komen er naar verwachting nieuwe data beschikbaar. Jaarlijks willen we in deze jaarrapportage een update geven. De verwachting is dat de monitoring zich op deze manier in de komende jaren kwalitatief en kwantitatief steeds verder zal ontwikkelen.

Energieverbruik

Een van de belangrijkste middelen om energieneutraal te worden is door het energieverbruik te verminderen. Dit kan door energie te besparen in woningen en andere gebouwen, o.a. door middel van goed isoleren; door industriële processen te optimaliseren en door vervoersbewegingen te verminderen.

Doelstellingen

In de Routekaart staat beschreven dat we uiteindelijk ruim 50% energie moeten gaan besparen ten opzichte van peiljaar 2017. Het energieverbruik bedroeg toen circa 3.600 TJ. Tot 2050 zien de doelstellingen er als volgt uit:

	2017	2023	2030	2035	2040	2045	2050
Energiegebruik (TJ)	3.594	3.400	2.800	2.300	1.900	1.700	1.631
Energiebesparing t.o.v. 2017 (%)	0%	5%	20%	35%	50%	53%	54%

We willen als gemeente in ieder geval 1,5% energie per jaar gaan besparen, in lijn met de doelstellingen die in onze Routekaart en de Regionale Energie Strategie (RES) worden gesteld.

Meetwaarden

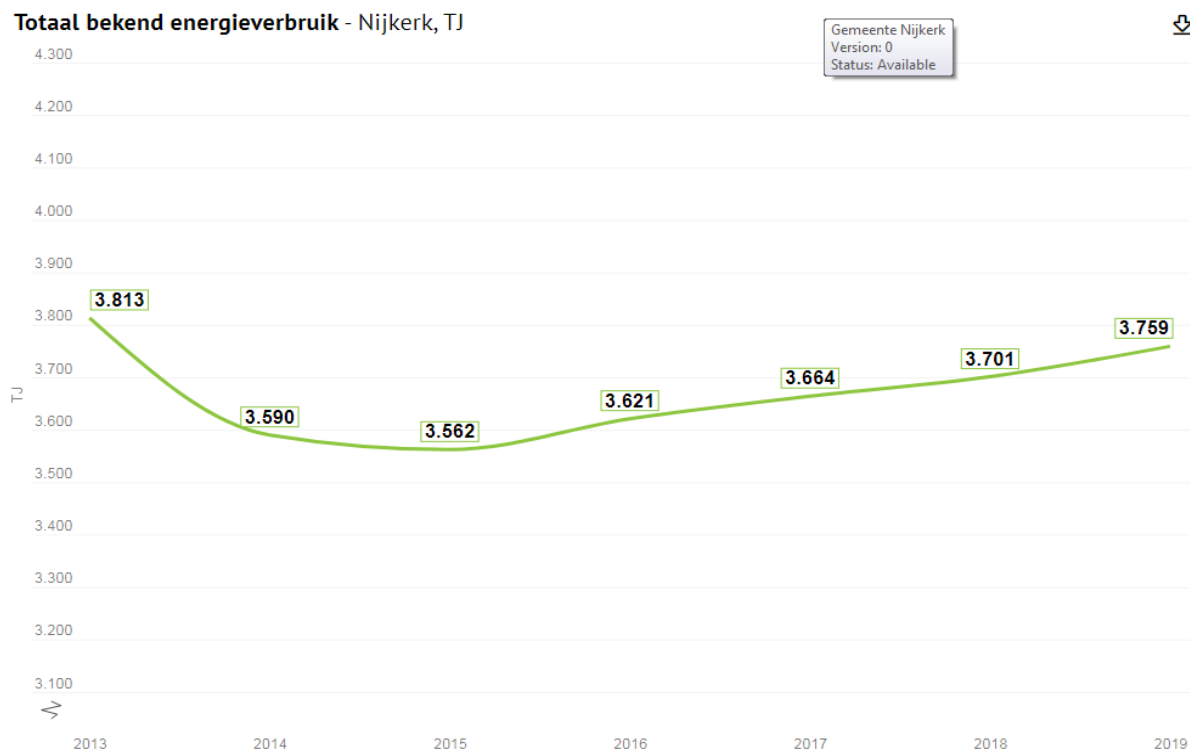
Om hier grip op te krijgen, willen we de volgende dingen meten en weten:

Gasverbruik woningen en andere kleine gebouwen	Deze data hebben we, op postcode-6 niveau. ¹
Elektriciteitsverbruik woningen en andere kleine gebouwen	Deze data hebben we, op postcode-6 niveau.
Gasverbruik industrie en andere grote verbruikers	Deze data hebben we, in geaggregeerde vorm. We verwachten dat op korte termijn op kleinere schaal.
Elektriciteitsverbruik industrie en andere grote verbruikers	Deze data hebben we, in geaggregeerde vorm. We verwachten dat op korte termijn op kleinere schaal.
Energieverbruik verkeer	Hier hebben we geen eigen data van. Deze data halen we uit de Klimaatmonitor.

¹ In bijlage 2 staat benoemd welke databronnen gebruikt zijn.

Overzicht

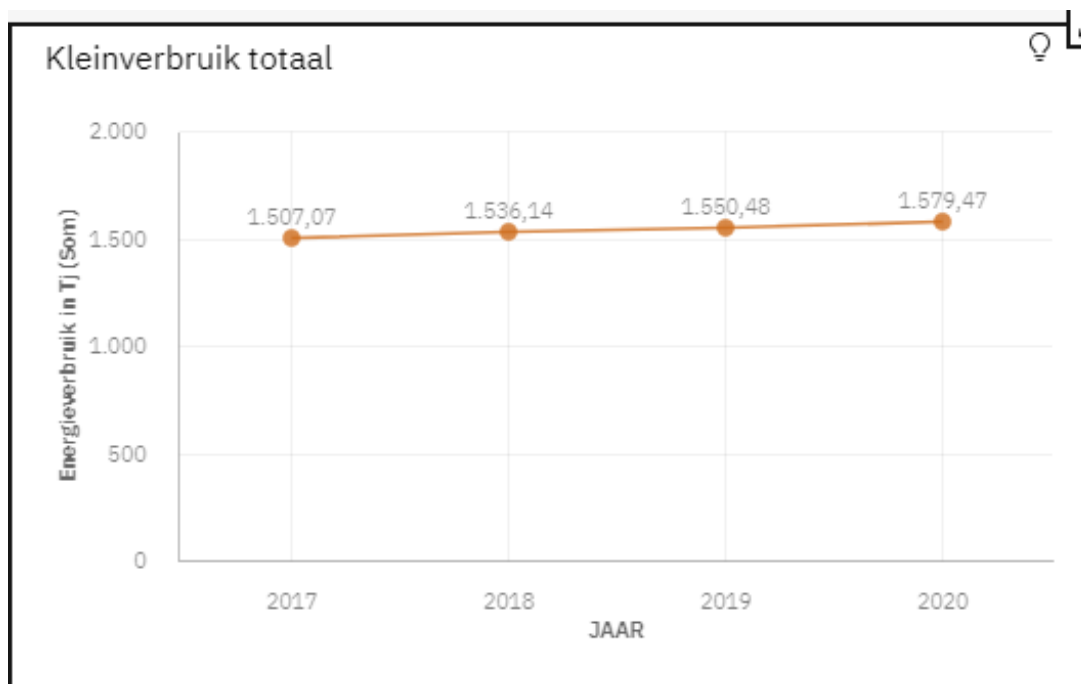
Voor een totaaloverzicht wenden we ons weer tot de Klimaatmonitor. In onderstaande grafiek zien we weergegeven wat het totaalverbruik in gemeente Nijkerk was tot en met 2019. Dit totaalverbruik is opgebouwd uit energieverbruik in de gebouwde omgeving (waaronder woningen), grootverbruik (waaronder industrie) en energieverbruik van verkeer en vervoer.

Hierin zien we dat het energieverbruik sinds 2017 is toegenomen met circa 2,5%.

Detail: kleinverbruik

Met behulp van onze eigen duurzaamheidsmonitor kunnen we inzicht bieden in het 'kleinverbruik': dit betreft het verbruik van woningen en andere gebouwen in de gebouwde omgeving met een aansluiting kleiner dan 3x80A.

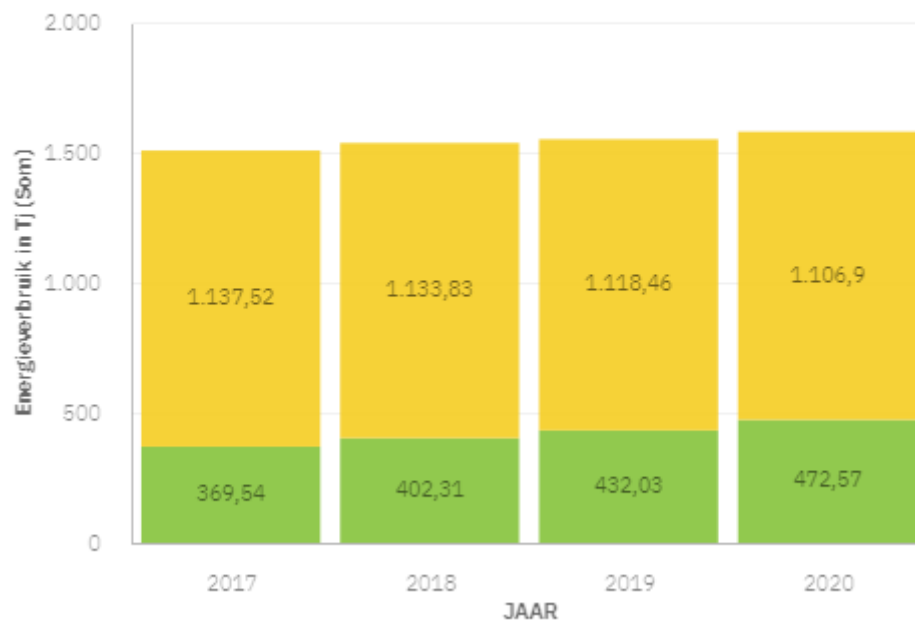
We zien een lichte stijging in het totale energieverbruik in woningen en andere gebouwen.

In onderstaande grafiek zien we een uitsplitsing naar gas en elektriciteit:

Gas- en elektriciteitsverbruik in TJ

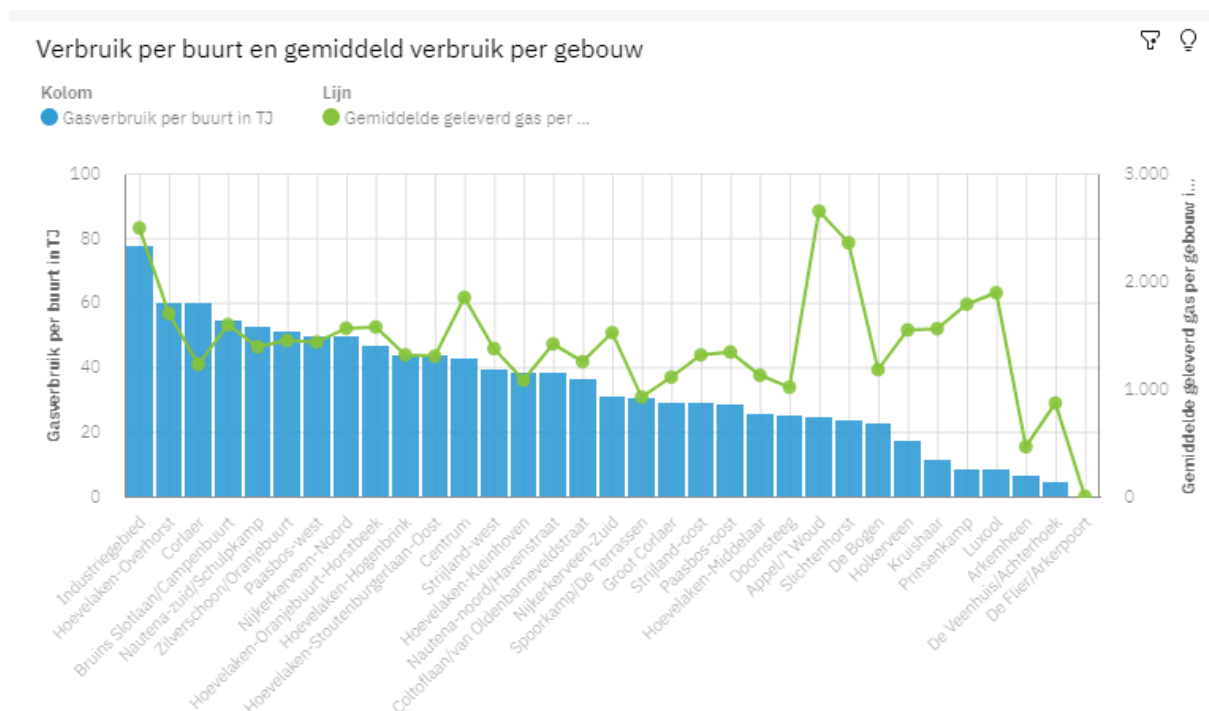
PRODUCTSOORT

(geen waarde) ELK GAS

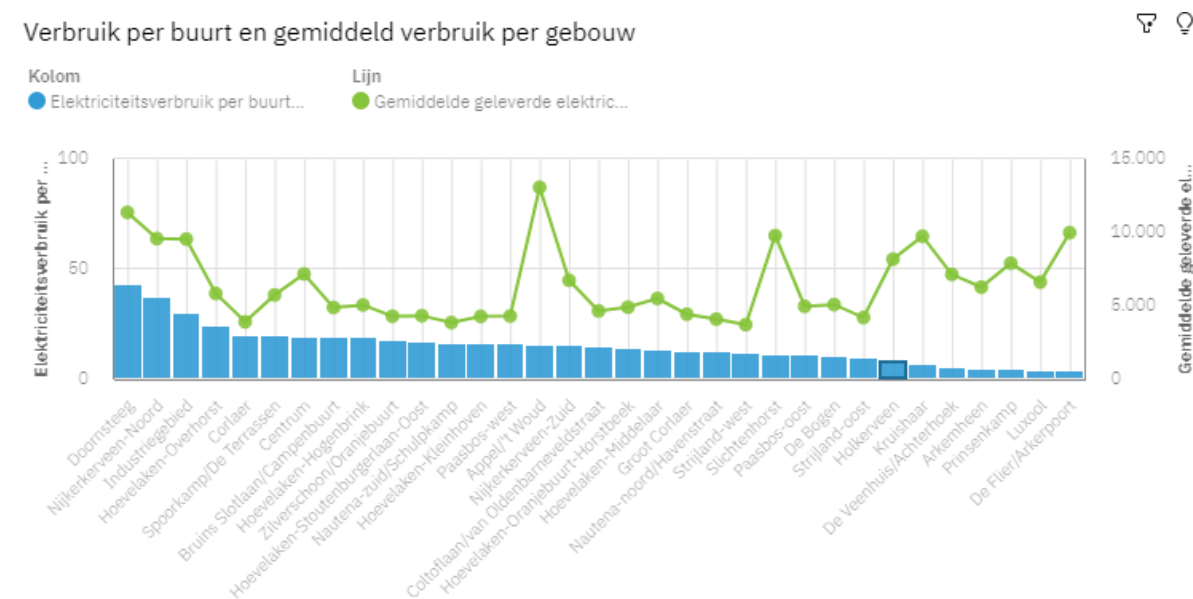

Het grootste aandeel energieverbruik ligt voor woningen bij gas.

Op buurtniveau zien we de volgende gemiddelde verbruiken per buurt. De blauwe staven geven het totaalverbruik per buurt aan, en de groene bolletjes het gemiddelde verbruik per woning in die buurt

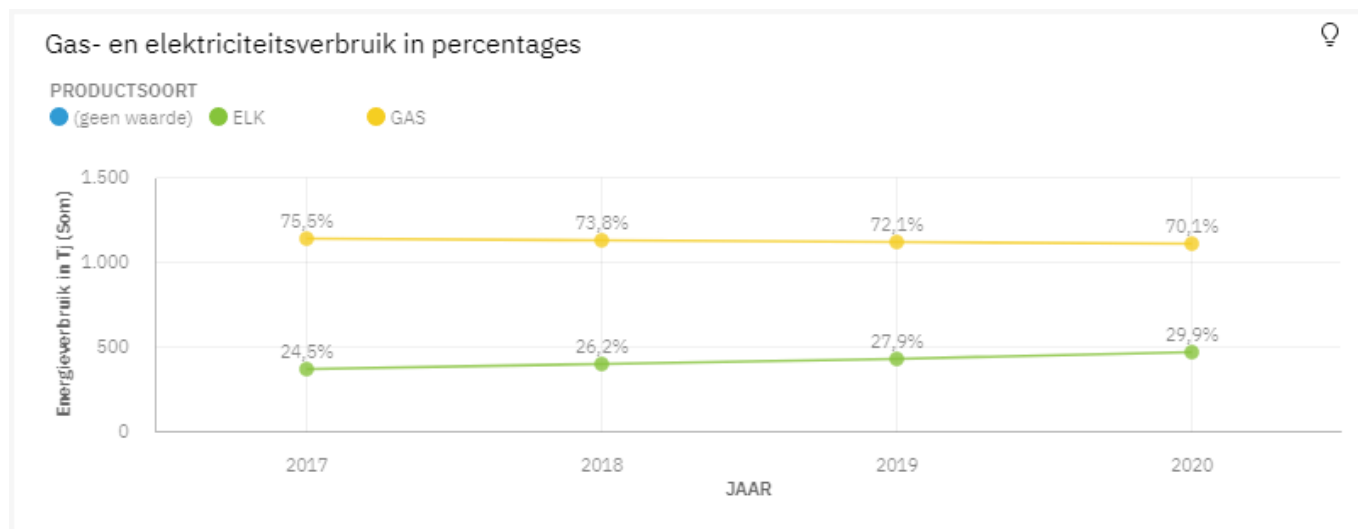

Figuur 1 Verbruik gas

Figuur 2 Verbruik elektriciteit

Deze grafiek laat zien wat de verhouding is in het gas- en elektriciteitsverbruik:

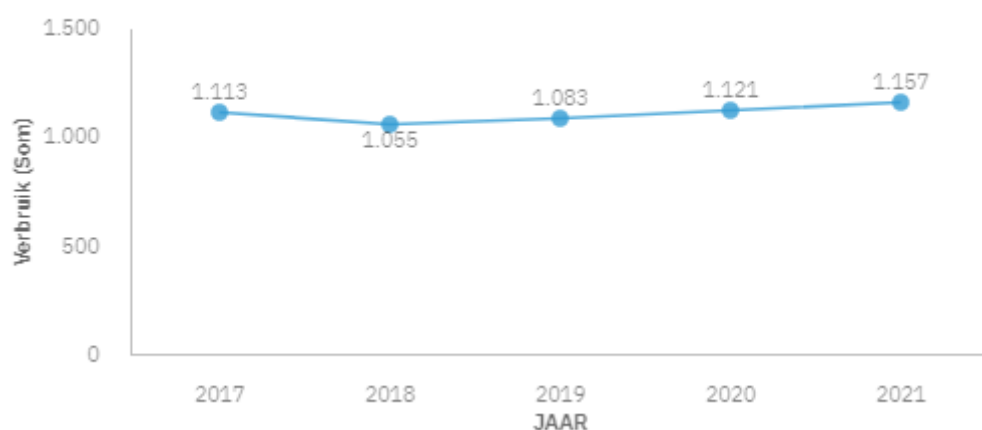

We zien hier dat de verhouding tussen gas en elektriciteit langzaam iets begint te verschuiven. Het aandeel elektriciteit wordt iets groter en het aandeel gas wordt iets kleiner. Dat valt te verklaren: er worden steeds meer huizen in Nijkerk gebouwd zonder gas.

[Detail: grootverbruik](#)

We kunnen ook wat inzicht bieden in het grootverbruik. Dat zijn alle gebruikers met een aansluiting van 3x80A of meer.

Grootverbruik totaal

Ook hier zien we een toename in het energieverbruik, van circa 3,9% t.o.v. 2017. Hiervoor geldt dat de data van 2017 over 2016 gaat, en zo ook de data van 2021 over het jaar 2020.

Waar zijn we nu mee bezig en gaan we op (op korte termijn) mee aan de slag

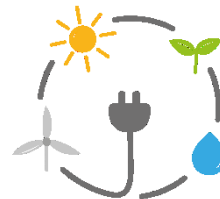
Als we naar de bekende gegevens kijken, dan moeten we concluderen dat we goed uit de startblokken zijn gegaan, maar dat er ook nog heel wat werk aan de winkel is! Vooralsnog neemt het energieverbruik toe, en nog niet af.² De komende tijd zetten we in op de volgende zaken om hier verandering in te brengen:

1. Inzetten op isoleren. De meeste woningen kunnen energie besparen door te isoleren. Daarom stellen we een isolatiehandleiding op, en onderzoeken we de mogelijkheden voor een subsidieloket, om inwoners te helpen (isolatie)subsidies aan te vragen.
2. Uitbreiden activiteiten Energieloket. Het Energieloket geeft informatieavonden over energiebesparende maatregelen en stuurt energieambassadeurs op pad om inwoners aan de keukentafel te adviseren over energiebesparende (en andere verduurzamende) maatregelen. Deze activiteiten zetten we voort en breiden we uit, onder andere door de poule energieambassadeur te vergroten.
3. Subsidie kleine energiebesparende maatregelen (RREW). In oktober gaan we van start met een regeling voor energiebesparende maatregelen. Zowel huurders als woningeigenaren kunnen hier gebruik van maken. Deze regeling wordt nog nader uitgewerkt. De regeling zal onder andere gepaard gaan met informatievoorziening middels de stadskrant en de website.

² Dit valt deels te verklaren doordat er steeds meer woningen bijkomen. Het gemiddelde verbruik per woning kan dan wel afnemen, maar dan is het nettoresultaat nog steeds groter. Pas als er echt veel energie bespaard wordt, ga je het ook terugzien in de totalen.

Duurzame energie

Duurzame energie is alle energie die afkomstig is van hernieuwbare, dus niet-fossiele, bronnen. Energie kan warmte zijn, elektriciteit, of brandstof. Duurzame elektriciteit is bijvoorbeeld afkomstig van zonnepanelen of windmolens; duurzame warmte bijvoorbeeld van geothermie of restwarmte; duurzame brandstof kan bijvoorbeeld elektrisch rijden zijn of biobrandstof. Uiteindelijk willen we bereiken dat alle energie in Nijkerk duurzaam is.

Doelstellingen

In de Routekaart worden voor duurzame energie de volgende doelen gesteld:

	2017	2023	2030	2035	2040	2045	2050
Duurzame energie (TJ)	180	280	900	1.700	2.300	2.500	2.548
Duurzame energie (%)	5%	8%	28%	60%	85%	96%	100%

Meetwaarden

Om hier een beeld van te krijgen, willen we de volgende dingen weten en meten:

Zonnepanelen op woningen en andere kleine gebouwen ³	Deze data hebben we
Zonnepanelen op bedrijven en andere grote gebouwen	Deze data komt nog (op korte termijn)
Zonnevelden	In Nijkerk zijn er nog geen zonnevelden ⁴
Windturbines	In Nijkerk zijn er nog geen windturbines
Aandeel duurzame brandstof	Hier hebben we zelf geen data over. Deze halen we uit de Klimaatmonitor.
Duurzame warmte	Hier hebben we zelf nog geen data over, omdat warmte nog niet 'bemeterd' is. Deze halen we daarom uit de Klimaatmonitor. Daarin wordt een schatting gemaakt van het aandeel duurzame warmte. Met de komst van een eventueel warmtenet kunnen we gaan meten wat de warmtevraag van dat net is.

Overzicht

We later hieronder een overzicht uit de Klimaatmonitor zien, omdat we als gemeente nog niet zelf over alle benodigde data beschikken om een goed overzicht te bieden. Dit overzicht geeft alle energiebronnen weer, maar is niet actueel, en berust voor sommige gegevens op een schatting. Het overzicht is weergegeven in TJ.

Type energie	Energiebron	2015	2016	2017	2018	2019
Elektriciteit	Biogas RWZI	3	3	3	2	
Elektriciteit	Zonne-energie	11	16	23	45	66
Warmte	Biomassaketels bedrijven		46	69	61	57
Warmte	Houtkachels woningen	40	41	42	42	41
Warmte	WKO utiliteitsbouw	9	5	5	7	7

³ Dit zijn alle gebouwen die een kleine aansluiting hebben: alle aansluitingen kleiner dan 3x80A. Dit zijn woningen, maar ook (kleine) winkels, scholen, etc.

⁴ Zonnevelden zijn clusters van zonnepanelen in veldopstelling, groter dan wat binnen het huidige bestemmingsplan past.

Warmte	Biogas RWZI warmte	6	6	5	5	
Verkeer en vervoer	Biobrandstoffen in wegverkeer	31	24	31	52	64
Verkeer en vervoer	Biobrandstoffen mobiele werktuigen	2	2	2	4	6
Totaal		102	143	180	218	241

We zien dat er 241 TJ aan duurzame energie wordt opgewekt. Als we kijken naar de doelstelling van 280 TJ voor 2023, dan zijn we goed op weg. Dit bedraagt ongeveer 6,5% van het totale daadwerkelijke energieverbruik.

Detail: zonnepanelen

De doelstellingen uit de Routekaart:

	2017	2023	2030	2035	2040	2045	2050
Gebouwen met zonnepanelen	1.200	3.400	7.700	10.800	13.800	16.900	19.958

3.949

Gebouwen met zonnepanelen

19.049

Totaal aantal gebouwen

20,7

Procent

51,8

Aantal opgewekte TJ

In de Routekaart is een doelstelling gesteld om in 2023 3400 daken met zonnepanelen te hebben. Uiteindelijk willen we bereiken dat alle geschikte gebouwen zonnepanelen hebben.

Het overzicht hiernaast betreft gegevens uit onze eigen duurzaamheidsmonitor. Dit gaat over de gebouwde omgeving, daarzijnde woningen en andere gebouwen, maar niet de industrie.

Het ijkpunt uit 2017 was 1.200 gebouwen met zonnepanelen. Gezien de doelstelling voor 2023 nu al behaald is, lijkt deze inschatting uit 2017 aan de lage kant.

Ter referentie: 51 TJ is ruim 3% van de daadwerkelijke energievraag van de gebouwde omgeving in 2020.

Waar zijn we nu mee bezig en gaan we op (op korte termijn) mee aan de slag

Om meer invulling te geven aan de genoemde doelstellingen, zijn we bezig met de volgende zaken:

1. Realisatie 40 ha zonnenvelden langs de A28 (goed voor ca 172 TJ)
2. Realisatie 2 windturbines langs de A28 (goed voor ca 137 TJ)
3. Zon op restgronden (goed voor ca 18 TJ)
4. Stimuleren zonnepanelen op bedrijfsdaken (goed voor ca 104 TJ)
5. Stimuleren zonnepanelen op woningen

Woningen transitiegereed

Een derde onderdeel in de energietransitie is het 'transitiegereed' worden van woningen. Dit betekent dat deze woningen klaar zijn om van het aardgas af te gaan. In de meeste gevallen betekent dit: vloer-, spouw- en dakisolatie, HR++ glas, ventilatie, en kierdichting. Daarnaast gaan de woningen over op elektrisch koken. Als woningen transitiegereed zijn, zijn ze ook veel energiezuiniger. Dit is dus ook een belangrijke stap in het besparen op energieverbruik.

Doelstellingen

In de Routekaart zijn de volgende doelstellingen opgenomen voor transitiegerede woningen:

	2017	2023	2030	2035	2040	2045	2050
Woningen transitiegereed	500	1.500	4.400	9.700	13.800	15.500	15.922

Nota bene: woningen die na 2005 zijn gebouwd worden qua isolatie en ventilatie al transitiegereed geacht. Deze woningen hoeven hoogstens nog de overstap te maken naar elektrisch koken om geheel transitiegereed te worden. In de hierboven genoemde doelstellingen zijn deze woningen wél meegenomen. In de systematieken die in bijlage 1 worden beschreven is geen rekening gehouden met elektrisch koken. Die gaan louter uit van voldoende isolatiewaarde.

Meetwaarden

Voor transitiegerede woningen geldt dat we niet zomaar kunnen meten of woningen transitiegereed zijn of niet. Dit komt omdat het afhangt van veel variabelen, en deze variabelen niet centraal worden vastgelegd. We werken nog aan een systematiek om dit toch jaarlijks te kunnen meten.

Voor nu kunnen we een schatting maken van de transitiegerede woningen, middels twee systematieken, waarvan één gebaseerd op energielabels en één op een rekenkundig model van RHDHV. Zie daarvoor de bijlage.

Waar zijn we nu mee bezig en gaan we op (op korte termijn) mee aan de slag

Om meer woningen in Nijkerk transitiegereed te krijgen, gaan we de komende tijd met de volgende zaken aan de slag:

1. Ervaringswijken. We hebben twee ervaringswijken waarin een herinrichting wordt aangegrepen om ervaring op te doen met de warmtetransitie in een wijk. Het doel is om samen met bewoners stappen te zetten om zoveel mogelijk woningen transitiegereed te krijgen.
2. Voorbeeldwoningen. We stellen voor een aantal type woningen rapporten op die duidelijk maken welke stappen gezet kunnen worden om de woning transitiegereed danwel aardgasvrij te maken, en wat dat gaat kosten.

Stand van zaken projecten

Het Uitvoeringsprogramma Nijkerk Energieneutraal 2020-2023 voert een aantal projecten uit om toe te werken naar een energieneutraal Nijkerk. In dit hoofdstuk beschrijven we kort de stand van zaken per project. Waar mogelijk doen we dit middels een cijfermatige onderbouwing. De projecten zijn ingedeeld per thema zoals die in het Uitvoeringsprogramma worden gehanteerd.

Elk project heeft een kleurcode gekregen:

Project is afgerond
Project loopt
Project moet nog opgestart worden
Project is komen te vervallen of wordt op een andere manier ingevuld

Energiebesparing in de gebouwde omgeving

Energieloket

Het Energieloket is een loket waar inwoners gratis terecht kunnen met hun vragen over energiebesparende en andere verduurzamende maatregelen. Het Energieloket organiseert ook informatieavonden, en werkt samen met energieambassadeurs en energiecoaches. Sinds enige maanden is het Energieloket ook fysiek aanwezig in de wijk, middels de Klimaatkamer. Deze staat momenteel (2-6-2021) in Nijkerkerveen.

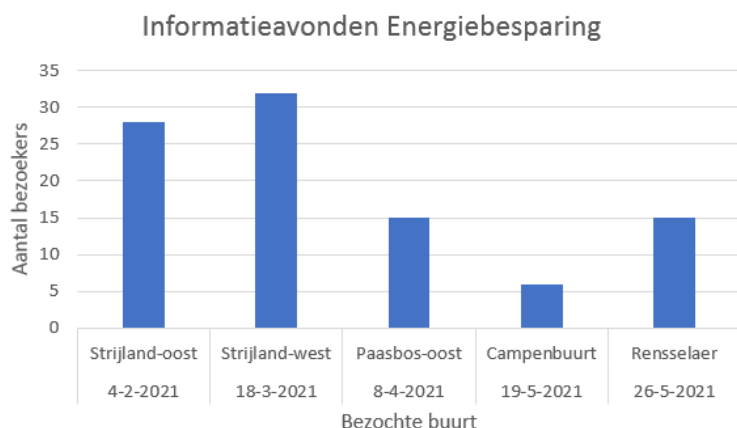
Vanaf 20 juli 2020 is het Energieloket begonnen met het bijhouden van binnenkomende vragen. In de periode t/m 31-12-2020 zijn 59 vragen binnengekomen. (NB in de transitie naar dit nieuwe systeem zijn nog niet alle vragen vastgelegd. Het daadwerkelijke aantal ligt dus hoger). Hiernaast per thema weergegeven:

Energetisch renoveren/wijkaanpakken

Wijkaanpakken bestaan uit een informatie-avond in een specifieke wijk, waarin informatie wordt gegeven over de mogelijkheden tot het treffen van energiebesparende maatregelen, zoals isoleren; en twee dagdelen waarin de Energiecaravan in de wijk staat als een mobiel loket, waar mensen terecht kunnen met hun vragen over energiebesparing en verduurzaming van het eigen huis.

In 2020 zouden 5 wijkaanpakken gaan plaatsvinden. Vanwege corona konden deze helaas niet doorgaan, omdat het fysieke bijeenkomsten betrof, die onder het corona-beleid niet waren toegestaan. (In 2021 is besloten om de wijkaanpakken om te zetten naar een digitaal format.) In 2021 hebben tot nog toe de volgende wijkaanpakken plaatsgevonden:

Prestatie-afspraken met woningcorporaties en projectontwikkelaars

Men is gekomen tot een aantal prestatie-afspraken met de woningcorporaties. De doelstellingen voor duurzaamheid zijn daartoe:

- Realisatie van een energetisch duurzame woningvoorraad
- Een warmtetransitie die betaalbaar is voor iedereen

WSN legt zich daarbij toe op de realisatie van 208 NOM-ready woningen tot 2030.

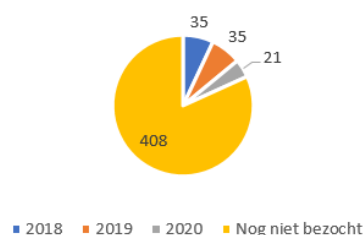
In 2021 brengt de Alliantie 17 woningen met de label A/B aanpak naar minimaal energielabel B. In de periode 2022-2025 volgt de label A/B aanpak voor nog eens 35 woningen. Daarnaast gaat de Alliantie 60 woningen 'modulair' verduurzamen in de periode 2022-2025.

In 2021 wordt gewerkt aan het ontwikkelen van aanvullende prestatie-afspraken voor projectontwikkelaars van nieuwbouwwoningen.

Handhaving energiebesparingsplicht (OddV)

Ook de Nijkerkse bedrijven worden betrokken bij energiebesparing. Voor hen geldt dat als zij grootverbruiker zijn, zij verplicht zijn om bepaalde energiebesparende maatregelen te treffen. Omgevingsdienst De Vallei houdt hier toezicht op. Nijkerk kent in totaal 499 bedrijven die onderhevig zijn aan de energiebesparingsplicht. In de periode 2018- 2020 was het doel om bij 20% van deze bedrijven een energiecontrole uit te voeren.

Informatieplicht Energiebesparing bedrijven

Voor 2020 was de doelstelling 30 controles. Daarvan zijn 21 controles daadwerkelijk uitgevoerd. In verband met corona konden er minder controles worden uitgevoerd dan gepland. Daarmee komt het totaal aantal controles in de periode 2018-2020 op 91 controles.

Energieke Regio (energiebesparing bedrijven)

Dit project is begin 2021 van start gegaan. Bedrijven langs de A28 zijn aangeschreven en uitgenodigd voor een energieadvies gesprek. Hieruit is een goede respons en een zeer positief beeld naar voren gekomen. Er hebben ondertussen 50 adviesgesprekken plaatsgevonden, en met 15 bedrijven zijn we nader in gesprek over verdere verduurzaming van de bedrijfsterreinen, waaronder op het gebied van zonnepanelen en windturbines. In het algemeen zijn de bedrijven heel actief met het verduurzamen

van hun eigen pand, maar hebben ook interesse in het verduurzamen van het omliggende bedrijventerrein. 20% van de bedrijven heeft al zonnepanelen en bij veel van de andere bedrijven is daar interesse voor.

Gemeentelijk vastgoed label B

Ten aanzien van het gemeentelijk vastgoed worden verschillende stappen gezet om het te verduurzamen. In 2020 is het proces in gang gezet om zonnepanelen te plaatsen op het dak van de brandweerkazerne aan de Havenstraat. De verwachting is dat dit in 2021 wordt afgerond. Ook worden stappen gezet voor het duurzaam en energiezuinig opleveren van het nieuwe gemeentehuis. Voor verschillende sporthallen wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn voor zon op dak.

Nieuw

RREW

Gemeente Nijkerk heeft in het afgelopen jaar een aanvraag ingediend voor de Regeling Reductie Energieverbruik voor Woningeigenaren en huurders (RREW), en deze toegekend gekregen. Het gaat om een subsidiebedrag van ruim €120.000. Deze regeling is bedoeld voor het stimuleren van kleine energiebesparende maatregelen in het huis bij inwoners thuis, en ondersteunt hiermee de activiteiten van het Energieloket. De gemeente is samen met het Energieloket bezig met een verdere uitwerking van deze subsidieregeling.

Kenniskring VvE's

Gemeente Nijkerk heeft samen met Barneveld en Scherpenzeel een Kenniskring voor VvE's gevormd. VvE's kunnen zich hiervoor aanmelden. De kenniskring organiseert bijeenkomsten, waarin informatie wordt verstrekt over het verduurzamen van een VvE, casussen worden besproken en vragen worden beantwoord.

Duurzame warmte en gassen

Transitievisie Warmte

Momenteel wordt er gewerkt aan de Transitievisie Warmte. Hiervoor is bureau RHDHV ingehuurd, die onder andere de technische analyses uitvoert, maar ook gesprekken voert met de professionele stakeholders, en ondersteunt in het participatietraject. De TVW wordt naar verwachting eind 2021 afgerond. Onderdeel hiervan is de planning voor de wijken.

In het kader van het warmtetraject is een participatietraject opgestart. Dit bestaat uit een Klankbordgroep warmte, die gevormd is uit inwoners van de verschillende kernen, met verschillende achtergronden. De klankbordgroep is betrokken bij het opstellen van de Transitievisie Warmte. Onder andere wordt input meegenomen op het gebied van participatie, maar ook met betrekking tot de criteria voor de planning.

Naast de klankbordgroep organiseren we een aantal inwonersbijeenkomsten. In april hebben we onze inwoners bijgepraat over de voortgang van het traject, wat ze te wachten staat (en wat ze zelf al kunnen doen) en wordt input opgehaald voor de visie zelf. In september zijn we voornemens weer een avond te organiseren om een eerste versie van de visie te presenteren.

Eerste wijken transitiegereed

Voor de wijken Renselaer en Campenbuurt wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn tijdens de herinrichting om deze wijken transitiegereed te maken. Dit betekent 'klaar voor de overstap naar een

andere warmtebron'. De plannen hiervoor worden vastgelegd in een Wijkuitvoeringsplan. Onderdeel daarvan is het wijkgericht stimuleren van duurzaamheidsmaatregelen. In het voorjaar van 2021 hebben een aantal informatiebijeenkomsten plaatsgevonden, waarin we de inwoners van deze gebieden hebben bijgepraat over duurzaamheidsonderwerpen zoals klimaatadaptatie en de warmtetransitie en hebben we de koppeling gemaakt met de wijkontwikkeling.

Restwarmte bedrijven

Gemeente Nijkerk heeft van de Provincie Gelderland middelen ontvangen om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden van restwarmte. In dit onderzoek is onderzocht hoe industriële restwarmte van bedrijven ingezet zou kunnen worden voor het voeden van een warmtenet voor het verwarmen van een woonwijk. De conclusie van het onderzoek is dat het technisch gezien, hoewel uitdagend, wel haalbaar is, maar financieel momenteel niet.

Duurzame opwek

Regionale Energie Strategie (RES)

De 1.0 versie van de RES is afgerond en zal in juni voor de tweede keer in een raadscommissie worden besproken, alsmede in de raadsvergadering aan bod komen. Het bod wat Nijkerk heeft gedaan in de conceptversie (40 ha zonnenveld, plus 2 windturbines) is gehandhaafd, conform het raadsvoorstel d.d. 12 mei 2020. Ook voor de overige zaken is de RES 1.0 in lijn met eerdere Nijkerkse besluitvorming.

Beleidskader duurzame opwek zon op land

Dit project is medio 2020 afgerond.

Beleidskader wind

Dit project is opgestart en zal onder andere antwoord geven op de vraag of en waar kleine windmolens in de gemeente Nijkerk worden toegestaan.

Duurzame opwek A28

Binnen dit project wordt gewerkt aan diverse samenhangende doelen waaronder het realiseren van maximaal 40 hectare zon op land en het onderzoeken van de haalbaarheid van tenminste 2 windmolens langs de A28. Ook het versterken van de economische vitaliteit en de natuur- en landschapswaarden van de polder Arkemheen zijn onderdeel van het project.

Communicatie en participatie

Mensen met een smalle beurs

In samenwerking met het Energieloket is gestart met een pilot "Energiebesparing voor minima". Het doel van deze pilot is om mensen met een smalle beurs te helpen bij het verlagen van de energierekening. 50% van de bezoeken in het kader van deze pilot zijn afgelegd. Helaas heeft de rest moeten wachten in verband met corona. Zodra de coronamaatregelen worden versoepeld, zal het

project weer worden opgepakt. Dan volgt ook een evaluatie. De eerste geluiden zijn in ieder geval positief.

Lokale ateliers

Waar mogelijk organiseren we in gemeente Nijkerk participatiebijeenkomsten voor onze inwoners, om hen te informeren over, en betrekken bij de energietransitie.

Voor het onderwerp warmte hebben we een klankbordgroep opgericht, die tot nog toe 3 keer bij elkaar is gekomen. Daarnaast hebben we inwonersbijeenkomsten georganiseerd in april, om onze inwoners mee te nemen in de warmtetransitie.

Voor het A28 project is een intensief participatietraject opgezet met de direct omwonende inwoners. Dit traject heeft in verband met corona stilgelegen maar de verwachting is dat dit op korte termijn wordt hervat.

Vanuit het thema energie besparen worden informatiebijeenkomsten georganiseerd om inwoners objectieve informatie te geven over het verduurzamen van hun woning.

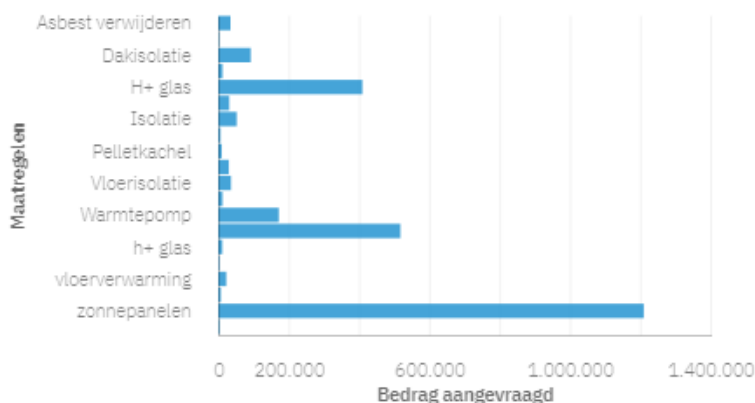
Duurzaamheidslening

Gemeente Nijkerk kent sinds 2018 de Duurzaamheidslening. Deze kan worden aangevraagd door woningeigenaren om energiebesparende en/of verduurzamende maatregelen aan hun woning te treffen. Hieronder ziet u een kort overzicht van de stand van zaken met betrekking tot aangevraagde leningen.

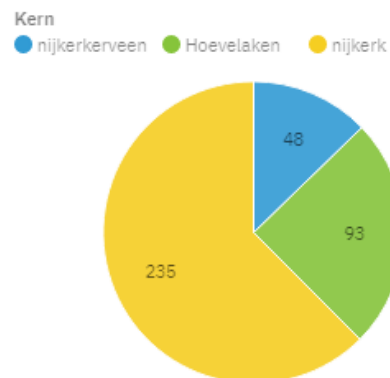
Totaalbedrag aangevraagde
duurzaamheidsleningen

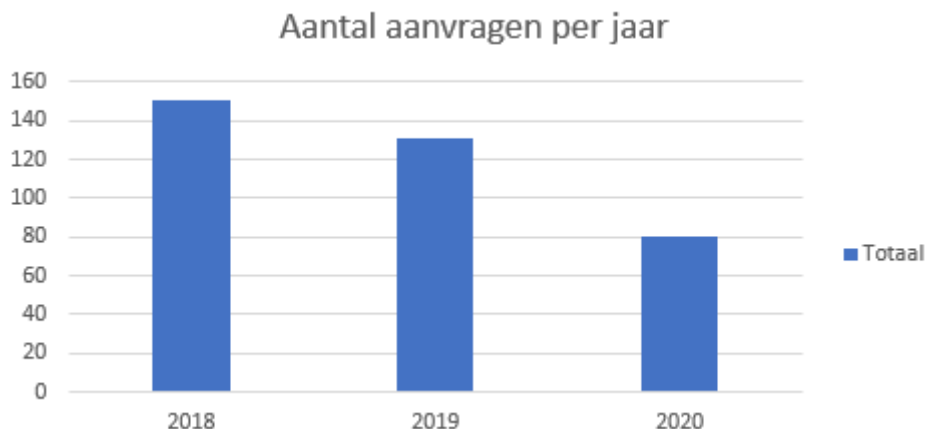
€ 2.680.653

Aangevraagde maatregelen duurzaamheidslening

Aantal aanvragen
duurzaamheidslening per kern

In de grafiek is te zien dat het aantal leningen sinds 2018 per jaar is afgenomen. We zien dat steeds meer mensen hun verduurzamende maatregelen aan de woning zelf financieren. Ook constateren we dat de rente van de duurzaamheidslening van 1,6% hoger is dan de huidige rente bij banken, waardoor het dus aantrekkelijker is om bij je eigen bank een aanvullende lening af te sluiten. We onderzoeken daarom of aanpassing van het rentepercentage nodig is, om het weer aantrekkelijk te maken om via de gemeente een duurzaamheidslening af te sluiten.

Duurzame mobiliteit

Laadpalen in de openbare ruimte

Er wordt gewerkt een Regionale Laadinfrastructuur om ook de toekomstige uitrol van het laadnetwerk goed te borgen.

21.989

Aantal personenauto's

In het overzichtje hiernaast (september 2020) zien we het totaal aantal auto's dat geregistreerd staat in gemeente Nijkerk, alsmede het aantal elektrische auto's en het aantal laadpalen. Dit komt erop neer dat circa 1,8% van de auto's in Nijkerk elektrisch zijn.

392

Aantal elektrische auto's

169

Aantal laadpalen

Aanleg laadpalen bij centrale parkeerlocaties

Hiervoor geldt hetzelfde als het project hierboven. Hiervoor zal in 2022 onderzocht worden welke bijdrage gemeente Nijkerk hierbij kan leveren.

Waterstof tankstation inpassen

Dit project wordt later nog ingevuld.

Aanleg/uitbreiden/optimaliseren fietsnetwerk

Dit onderdeel wordt meegenomen in de mobiliteitsvisie. Bij het realiseren van nieuwbouwprojecten wordt daarnaast extra aandacht besteed aan het toegankelijk maken van de nieuwbouw middels fietsvervoer.

Gemeentelijk wagenpark elektrificeren

Dit gebeurt wanneer de gemeentelijke voertuigen aan vervanging toe zijn. Zo zijn onlangs zes elektrische wagens voor het team Dagelijks beheer in gebruik genomen. Deze wagens rijden op zonne-energie die wordt opgewekt op de centrale wijklocatie De Flier.

Circulaire economie

Beleidskader circulaire economie

Bij het inkoopbeleid en het aantrekken van bedrijvigheid op bedrijfsterreinen in Nijkerk wordt circulariteit meegenomen. Voor het overige wordt aangesloten bij de bestaande samenwerking in de regio FoodValley. Vooralsnog staat er geen apart beleidskader circulaire economie op de planning.

Deelname livings labs Foodvalley circulair

Nijkerk is betrokken bij verschillende regionale werkplaatsen in het kader van circulaire economie, waaronder de werkplaats Voedselverspilling en de werkplaats Bouw.

Duurzame/circulaire bedrijventerreinen

Dit thema wordt verder uitgewerkt in de Toekomstvisie bedrijventerreinen. Vanuit het project Energieke Regio A28 wordt er ook aandacht besteed aan dit thema. Er wordt onderzocht of het mogelijk is om duurzaamheidseisen te stellen aan nieuw te vestigen bedrijven op bedrijventerreinen. De aanstelling van een Adviseur Duurzame opwek – Bedrijven zal zorgen voor een nadere invulling van dit thema.

Tegengaan voedselverspilling bij consumenten

Het tegengaan van voedselverspilling blijft op de agenda staan. Waar mogelijk sluiten we aan bij landelijke en regionale acties. Zo maakt Gemeente Nijkerk onderdeel uit van de Proeftuin Voedselverspilling vanuit Regio FoodValley. Op lokaal niveau communiceren we periodiek over dit onderwerp richting onze inwoners, bijvoorbeeld in een duurzaamheidskrant of via de stadskrant.

Bijlage 1: Transitiegede woningen

Aan de hand van energielabels

Wat we momenteel weten, zijn de energielabels die woningen hebben. Op basis van deze informatie kunnen we zeggen dat woningen met label A of A+ transitiegede zijn. Voor woningen met een B of C label is dit niet altijd eenduidig te zeggen. Bij B en C labels geven de energielabels niet altijd een juist beeld van of woningen transitiegede zijn of niet. Een voorbeeld:

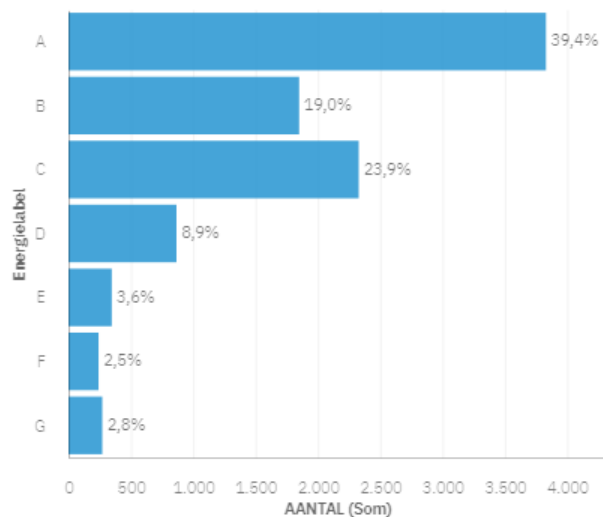
	Variant 1: beperkte isolatie, 12 zonnepanelen	Variant 2: goede isolatie, geen zonnepanelen
Verwarming, warm water	HR-combi	HR-combi
Ventilatie	Natuurlijk	Natuurlijk
Gevel	Spouwmuurisolatie	Spouwmuurisolatie
Dak	Zeet goede dakisolatie (REC 4 of meer)	Zeet goede dakisolatie (RC 4 of meer)
Vloer	Geen isolatie	Zeet goede vloerisolatie (RC 3,5 of meer)
Glas woon- en slaapkamers	Gewoon dubbel glas	HR++ glas
zonnepanelen	12	0
Energielabel	B	C
Aardgasvrij ready (voor wat betreft isolatie)?	Nee	Ja

Bovenstaand voorbeeld voor een hoekwoning van vóór 1946 laat zien dat, hoewel variant 2 veel betere isolatie heeft, variant 1 een beter energielabel heeft. Variant 2 is aardgasvrij ready, maar heeft slechts label C. Variant 1 is niet aardgasvrij ready, maar heeft wel label B.

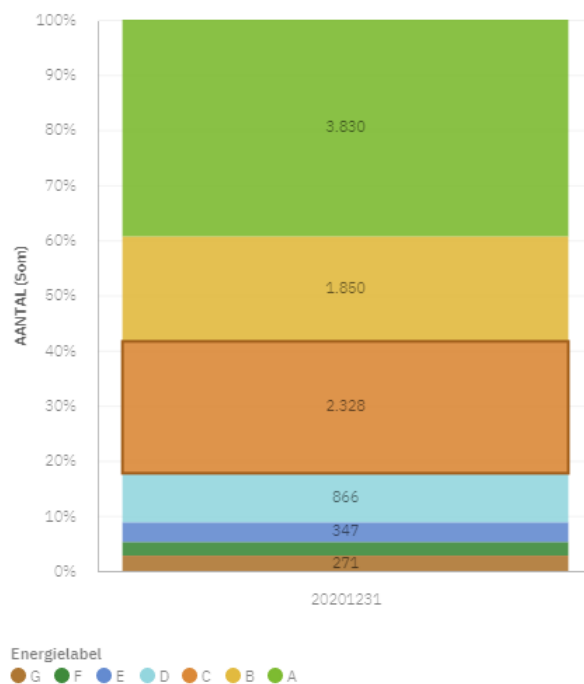
We kunnen dus niet zonder meer zeggen dat bijvoorbeeld alle woningen met label B of hoger transitiegede zijn. Landelijk wordt er in de Startanalyse aardgasvrij van het Planbureau voor de Leefomgeving gerekend met *schillabel* B als vereiste voor lagetemperatuursverwarming (en daarmee aardgasvrij ready in alle scenario's). Schillabel en energielabel kunnen echter van elkaar verschillen, daar kan sowieso een labelstap tussen zitten, maar misschien nog wel meer.

De volgende energielabels zijn voor gemeente Nijkerk bekend:

Ergielabels in percentages

Ergielabels in aantallen

Op peildatum 31-12-2020 waren er 9.733 geregistreerde energielabels in gemeente Nijkerk. Daarvan was 39,4% label A of hoger, ofwel 3.830 labels. Uitgaande van wat er hiervoor beschreven is zouden we daarmee, op een totaal woningbestand van 17.711 woningen, nog steeds zitten op 21,6% woningen die al transitiegereed zijn.

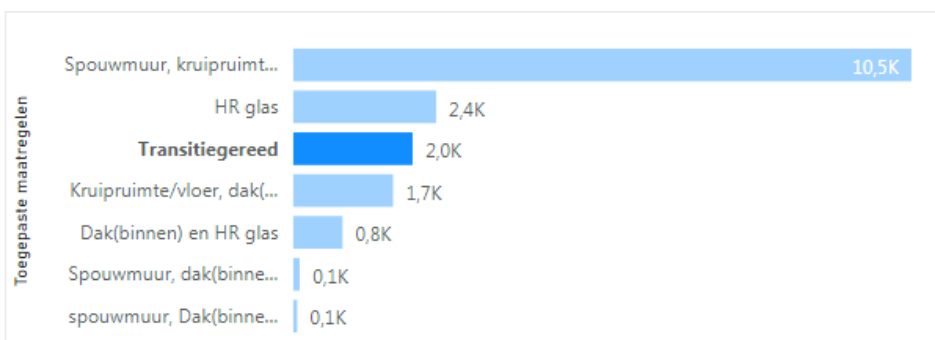
Aan de hand van rekenmodel RHDHV

We hebben aan bureau Royal Haskoning DHV gevraagd of ze een beeld kunnen geven van het aantal woningen in Nijkerk dat transitiegereed is. Zij hebben op basis van bouwjaar en woningtypologie een model opgesteld dat een inschatting maakt van welke woningen al wel, en welke woningen nog niet, over de juiste mate van isolatie, HR+ glas, en kierdichting beschikken.⁵ Dit betreft een inschatting: er is (nog) niet gecorrigeerd voor eventuele tussentijds uitgevoerde verduurzamende maatregelen. Voor de verschillende types woningen/bouwjaar komen verschillende pakketten van maatregelen die nog nodig zouden zijn, variërend van alleen nog HR glas tot Spouw-, vloer- en dak isolatie, met HR glas en kierdichting.

Daaruit komt het volgende beeld:

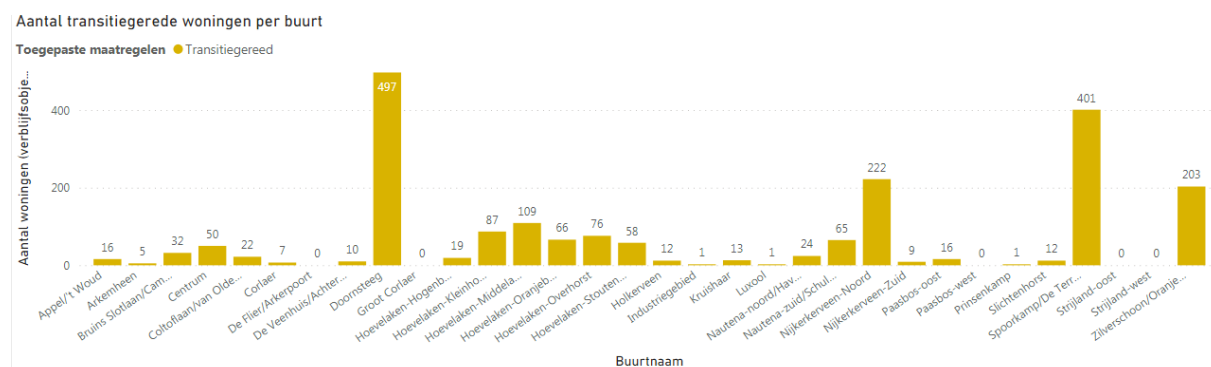
Aantal woningen
(verblijfsobjecten)

2034

Volgens dit model zouden ruim 2000 woningen al transitiegereed zijn, en kan de rest nog verschillende pakketten aan maatregelen uitvoeren.

Per buurt ziet de verdeling er als volgt uit:

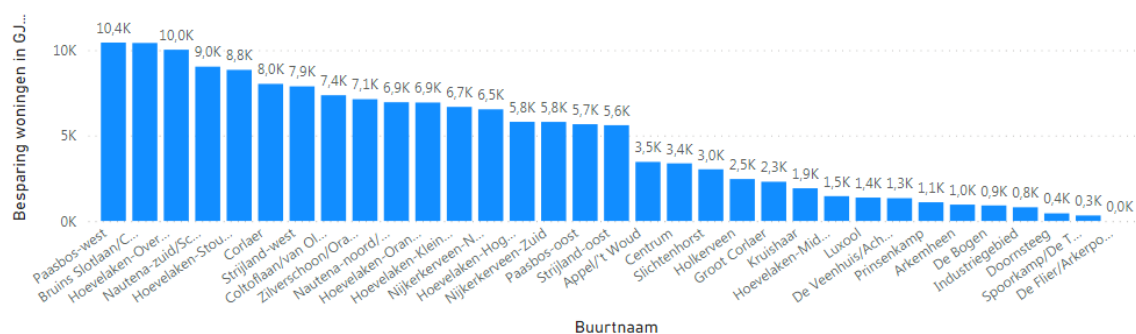

Hier zie je dat de nieuwste buurten beschikken over de meeste transitiegereede woningen, zoals je zou mogen verwachten.

⁵ Dit is gekoppeld aan de bouwvereisten die er in de verschillende tijdvakken golden. Bijvoorbeeld: in woningen vóór pakweg de jaren 60 waren er nog geen vereisten voor isolatie, maar daarna gingen er steeds strengere eisen gelden. In moderne woningen is de isolatie standaard al goed genoeg voor een aardgasvrije verwarmingsoplossing.

RHDHV heeft deze data ook gekoppeld aan de warmtevraag en het energieverbruik. Daarmee hebben ze een beeld kunnen schetsen van het besparingspotentieel als alle woningen transitiegereed zouden worden (let wel, dit beeld schetst een groter besparingspotentieel dan daadwerkelijk mogelijk, omdat in het model nog niet is gecompenseerd voor eventuele tussentijdse aanpassingen aan de woning).

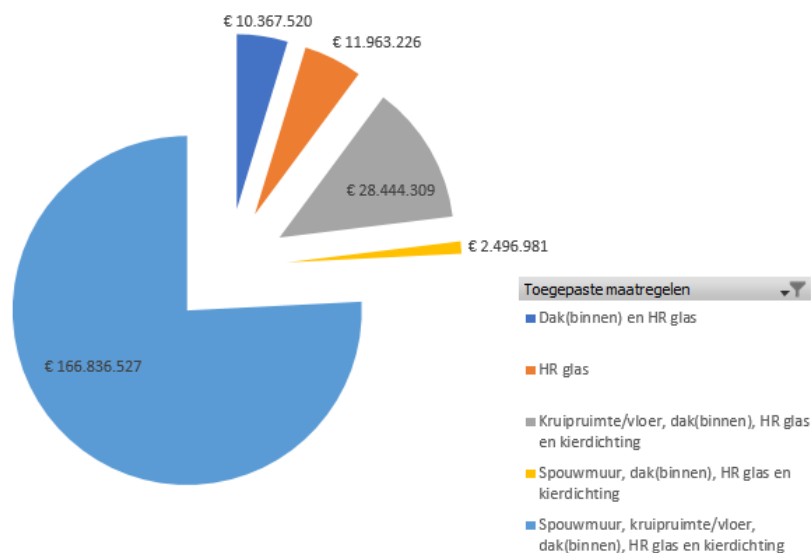
Besparing woningen in GJ per jaar per Buurtnaam

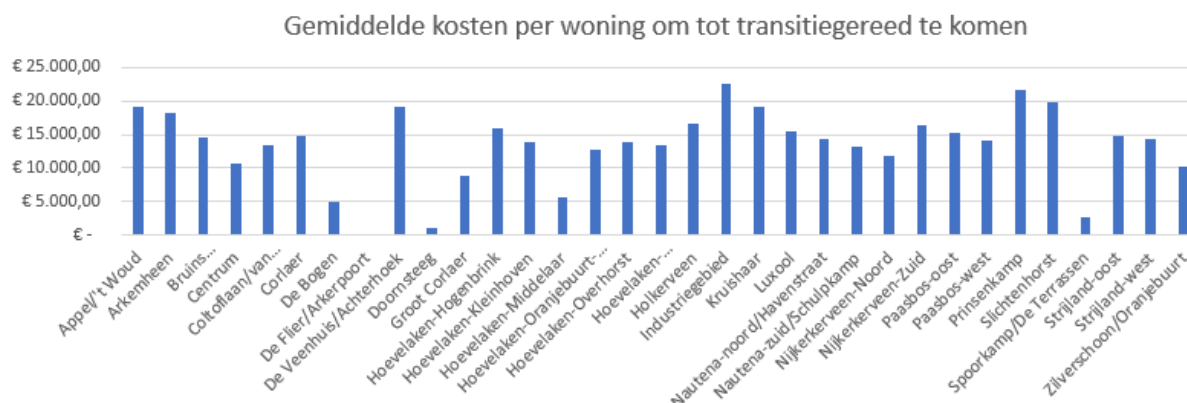
In totaal zou er ruim 154 TJ aan energie bespaard kunnen worden als in elke woning de juiste isolatiemaatregelen zouden worden doorgevoerd. Hierboven zien we dat in de oudere wijken logischerwijs het meeste te besparen valt, en in de nieuwere wijken het minst.

Aan de hand van de geschetste benodigde maatregelen is ook nog een inschatting gemaakt van de kosten die daarbij komen kijken, weergegeven per pakket aan maatregelen.

Totale kosten per maatregelenpakket

Per buurt zouden de gemiddelde kosten per woning om transitiegereed te worden er als volgt uitzien:

We zien dat de oudere buurten meer gaan kosten per woning. Dat is logisch, want daar moet ook meer gebeuren.

Conclusie

We beschikken momenteel nog niet over een harde maatstaf waarmee we één op één kunnen meten hoeveel woningen transitiegereed zijn. Wel kunnen we met behulp van energielabels en gegevens over bouwjaar, woningtypologie en de bijbehorende isolatiestandaarden een inschatting maken.

De doelstelling die in de Routekaart wordt genoemd (voor 2023 1.500 woningen transitiegereed) wordt in beide scenario's nu al gehaald (peildatum eind 2020).

Bijlage 2: Databronnen

Gasverbruik woningen en andere kleine gebouwen	Open data Liander, via Liander Partners Open Data
Elektriciteitsverbruik woningen en andere kleine gebouwen	Open data Liander, via Liander Partners Open Data
Gasverbruik industrie en andere grote verbruikers	Maatwerk data Liander, via Maatwerk Data Liander
Elektriciteitsverbruik industrie en andere grote verbruikers	Maatwerk data Liander, via Maatwerk Data Liander
Energieverbruik verkeer	Klimaatmonitor, via DASHBOARD - Energieverbruik - Nijkerk (databank.nl)
Zonnepanelen op woningen en andere kleine gebouwen ⁶	Open data Liander, via Liander Partners Open Data
Zonnepanelen op bedrijven en andere grote gebouwen	Maatwerk data Liander, via Maatwerk Data Liander (volgt)
Zonnevelden	In Nijkerk zijn er nog geen zonnevelden
Windturbines	In Nijkerk zijn er nog geen windturbines
Aandeel duurzame brandstof	Klimaatmonitor, via DASHBOARD - Hernieuwbare Energie - Nijkerk (databank.nl)
Duurzame warmte	Klimaatmonitor, via DASHBOARD - Hernieuwbare Energie - Nijkerk (databank.nl)

Aanvullende data:

Energielabels	Via ep-online.nl
Transitiegereede woningen	Via RHDHV, op basis van openbare data en een datamodel

⁶ Dit zijn alle gebouwen die een kleine aansluiting hebben: alle aansluitingen kleiner dan 3x80A. Dit zijn woningen, maar ook (kleine) winkels, scholen, etc.